

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.V.20.025/2020/11.

A felperes:

felperes (cím2.)

A felperes képviselője:

Jogi_képviselő2 Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Jogi_képviselő2, cím4.)

Az alperes:

alperes. (cím1.)

Az alperes képviselője:

Jogi_képviselő1 (cím1.)

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél: a felperes (4. sorszám alatt)

A per tárgya: szerződés érvénytelensége jogkövetkezményének alkalmazása

Az elsőfokú bíróság: Zalaegerszegi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 1.P.20.704/2019/3.

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül az alperesnek 20.000 (húszezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az alperes jogelődje mint hitelező és a felperes mint adós között 2007. augusztus 27-én írásban "kölsönszerződés és opciós szerződés (magánszemély javára)" elnevezéssel szerződés jött létre, amelynek keretében az alperes jogelődje 2.380.000.- forint összegű deviza (svájci frank) alapú kölcsönt nyújtott a felperesnek. A szerződés I.5. pontja tartalmazta, hogy a kölcsön jellege fix törlesztésű deviza alapú kölcsön. A THM 12,24994%; az ügyleti kamat 10,64143%; a törlesztő részletek száma 84 (fix törlesztésű deviza alapú kölcsön esetén változhat!); a devizanem: CHF. A felek megállapodtak, hogy a felperes az alperes javára a fedezetül elfogadott gépjárműre öt éves határozott időtartamra, de legfeljebb a jelen szerződésben foglalt adósi kötelezettség maradéktalan teljesítéséig vételi jogot enged. A szerződés megkötésétől számított öt év elteltével a vételi jog megszűnt, a felperes megkapta a gépjármű törzskönyvét.
- [2] A szerződés IV.3. pontja szerint az Adós a szerződés aláírásával tudomásul veszi a Hitelező alábbi figyelemfelhívó tájékoztatását: A Ft-tól eltérő devizanemben történő kölcsönfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamat kockázat tudatos felvállalását jelenti a kölcsön devizanemétől függően a kölcsön teljes, vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel a Hitelező a jelen szerződéssel kapcsolatban az alábbi, a piac által indukált kockázatokra hívja fel az Adós figyelmét: a kölcsön futamideje alatt árfolyam

elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a forint piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban számított összege, illetve fix törlesztésű deviza alapú kölcsön esetén a kölcsön futamideje. További kockázatot jelent változó kamatozású kölcsönkonstrukciók esetében, hogy deviza árfolyamváltozástól függetlenül, a kölcsön devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak, és a változás akár a Ft kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyamok változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészletek összegét, illetve fix törlesztésű deviza alapú kölcsön esetén a kölcsön futamidejét. Ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a Ft-ban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti. A felperes a szerződés aláírásával elismerte, hogy az Általános Szerződési Feltételeket, valamint az Üzletszabályzatot elolvasta, megértette és azok egy példányát átvette.

- [3] Az alperes "Általános Szerződési Feltételek gépjármű finanszírozási kölcsönszerződéshez és opciós szerződéshez" címet viselő általános szerződési feltételei (a továbbiakban: ÁSZF) 2007. augusztus 27-i keltezéssel tartalmazzák a felperes, mint adós aláírását, valamint a kölcsönszerződésen is tanúként szereplő két tanú aláírását. Az ÁSZF III. pontja tartalmazza a deviza alapú kölcsönökre vonatkozó általános rendelkezéseket, köztük az esedékes törlesztések kiszámításához használt definíciókat és a havi törlesztőrészlet kiszámításának részletezését mind a változó törlesztésű, mind a fix törlesztésű deviza alapú kölcsönök esetében. A III.3. pontban írtak szerint az adós a kölcsönszerződés alapján előírt fizetési kötelezettségeit forintban köteles teljesíteni. A hitelező minden esedékességet megelőzően fizetési értesítőt küld az Adós részére, amely részletezi az adott esedékességekori követelést. A III. 5. pont szerint az adós a törlesztő részleteket a jóváhagyási értesítőben meghatározott ütemezésnek megfelelően köteles teljesíteni azzal, hogy fix törlesztésű deviza alapú kölcsön esetén a jelen Általános Szerződési Feltétel, valamint a kölcsönszerződés rendelkezése szerint változhat a törlesztő részletek száma, azaz nőhet a kölcsön futamideje, és ebben az esetben változhat az utolsó törlesztő részlet összege is.
- [4] A felperes a keresetében kérte a kölcsönszerződés és az azt biztosító opciós szerződés érvénytelenségének megállapítását és a kölcsönszerződésnek az ítélelhezatalig történő hatályossá nyilvánítását, ennek keretében pedig az alperes 637.691.- Ft és annak 2015. május 11-étől számított késedelmi kamata megfizetésére kötelezését kérte, valamint az alperes perköltségben marasztalását is.
- [5] A felperes hivatkozott arra, hogy a devizakonstrukció nem volt része a felek közötti konszenzusnak, az legfeljebb az alperes rejtett indoka vagy titkos fenntartása volt, amely a szerződési szabadsággal való visszaélés tilalmába ütközik, miáltal a kölcsönszerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, ennél fogva semmis. A szerződéskötést megelőző tárgyalások során az autókereskedés alkalmazottja és a felperes között szóban megállapodás jött létre a 2.380.000.- forint kölcsönösszegben, annak 84 havi részletben való visszafizetésében, a 10,64% ügyleti kamatban és a havi 40.477.- Ft összegű törlesztő részletekben. Sem az ajánlat, sem egyéb általános szerződési feltétel nem tartalmazott még utalást sem svájci frank alapú ügyletre. A felek különmemű árfolyamok alkalmazásában nem állapodtak meg, a vételi és eladási árfolyam alkalmazása, vagy értékállandósági kikötés nem merült fel. Rámutatott, hogy az okirat nem is tartalmazza a forintban meghatározott kölcsön átszámítását svájci frankra.
- [6] Utalt arra is, az ÁSZF, az Üzletszabályzat, a Hirdetmény nem váltak a szerződés részévé, mert azokat egyedileg nem tárgyalták meg, megismerésükre nem volt módja. Mivel nem a

felek tényleges konszenzusa lett írásba foglalva, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló, a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. törvény 210. §-ában foglalt kötelező elemek mellőzése folytán is semmisség áll fenn elsősorban a kölcsönszerződés tárgyát illetően, hiszen a devizában és forintban meghatározott összeg sem állt összhangban az átváltási árfolyamokkal. Miután az 1996. évi CXII. törvény 210. § (2) bekezdése alapján a kölcsönszerződésnek számos olyan rendelkezést kellett volna tartalmaznia, amely a konszenzus hiánya miatt nem vált a szerződés részévé, így az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdésében írt semmisség is megállapítható.

- [7] A vételi jog kikötéséről szóló rendelkezést a felperes azért kifogásolta annak tisztességtelensége miatt, mert az alperes egy jogszabályba ütköző, a fogyasztó megkárosítását célzó követelést akart vételi joggal biztosítani, amely nyilvánvalóan nem rendelkezik joghatállyal, ugyanakkor az alperes egyoldalú hatalmassággal foszthatja meg tulajdonától a felperes fogyasztót, ha az nem fizet.
- [8] Kifejtette, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazásának érvénytelensége a jogalkotó által csak részben orvosolt, mert a szerződéskötéskor alkalmazott vételi árfolyamra nem irányadó, a folyósításkori árfolyamra is csak a fogyasztó választása esetén, akit megillet a választás a teljes vagy részleges érvénytelenség alkalmazása tekintetében.
- [9] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.
- [10] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, és a felperest a perköltség megfizetésére kötelezte.
- [11] Ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a per tárgyát képező, magánszemély részére gépjármű fedezet mellett nyújtott kölcsön az 1996. évi CXII. törvény 2. számú melléklet III.5. pontjának értelmező rendelkezése szerint fogyasztási kölcsönnek minősül. Érvényesen csak írásban köthető szerződéstípusoknál a felek közötti szóbeli megállapodás, továbbá a szóbeli ajánlat a szerződés létrejöttét nem eredményezheti, ilyen esetekben a szóbeli ajánlat ajánlati kötöttséget nem von maga után, a szóbeli nyilatkozatok alapján a másik féltől írásbeli szerződés megkötése nem követelhető (XXV. számú Polgári Elvi Döntés). Az általánosan tájékozott átlagos fogyasztótól elvárható annak ismerete, hogy a szerződéskötésre irányuló akarat megléte esetén a szerződés szövegét tartalmazó irat szerződő félként aláírása jelenti a szerződési nyilatkozattételt, amelynek eredményeként a szerződés jogosultságokat és kötelezettségeket meghatározó tartalmát az írásba foglalt nyilatkozatok hivatottak tükrözni a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV törvény 200. § (1) bekezdésének megfelelően. Miután az adott esetben az 1996. évi CXII. törvény 210. § (1) bekezdésének és az 1959. évi IV törvény 217. § (1) bekezdésének megfelelően a szerződés érvényesen csak írásban volt megköthető, a nem írásban kifejezett akaratnyilatkozatok egybehangzásával kialakult konszenzusra a kölcsönt érintő jog vagy kötelezettség nem alapítható. Ebből következően téves volt a felperesnek az az álláspontja, hogy a szerződés létrejötte, érvényessége az írásba foglalást megelőzően tett szóbeli nyilatkozatok útján kialakult konszenzushoz hasonlítva vizsgálható. A kölcsönszerződésből és a kockázatfeltáró nyilatkozatból is egyértelműen következett, hogy a kölcsön deviza alapú, ezáltal a kölcsönszerződésben foglalt deviza-nyilvántartás nem rejtett vagy titkolt eleme volt a szerződésnek, ebből következőleg fogalmilag kizárt a felperes által hivatkozott rejtett indok vagy titkos fenntartás.
- [12] A Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozatában kifejtettek alapján a deviza alapú kölcsönszerződés konstrukciója nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. Az a szerződés tekintendő jóerkölcsbe ütközőnek, amelyet a jog nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, továbbá a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, ezért az általános társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek minősíti. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére azért került sor, mert az adós célja az volt, hogy a forint

kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz. Erre csak úgy volt lehetőség, ha devizában adósodik el, ami egyben azt jelenti, hogy vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, amelynek iránya, mértéke előre nem látható, nem kiszámítható. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor ezeket a szerződéseket a társadalom nem ítélte el; a szerződéskötést követően bekövetkezett, a fogyasztóra hátrányos változások visszamenőlegesen nem eredményezik a szerződés jóerőkösbe ütközés miatti érvénytelenségét.

- [13] Az ÁSZF a szerződésnek részévé vált a felperes álláspontjával szemben, mert annak lényegi tulajdonsága, hogy azokat a szerződő felek egyedileg nem tárgyalják meg, ennek ellenére a szerződés részét képezik, feltéve, hogy alkalmazója az 1959. évi IV. törvény 205/B. § (1) bekezdése szerint lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. Az alperes nem vonta kétségbe, hogy az ÁSZF-t egyedileg nem tárgyalták meg, ennél fogva a 1952. évi III. 163. § (2) bekezdése alapján ezt valóban kellett tekinteni. Emiatt az 1959. évi IV. törvény 205/B. § (1) bekezdésének alkalmazásával azt kellett vizsgálni, hogy a felperes annak tartalmát megismerhette-e. A felperes teljes bizonyító erejű magánokiratban ismerte el, hogy az ÁSZF-t megismerte, átvette, elolvasta, megértette és elfogadta, annak minden oldalát alá is írta, ezzel az alperes bizonyítási kötelezettségének eleget tett.
- [14] A kölcsönszerződés és annak részévé vált ÁSZF tartalmazta a kölcsön tárgyát, a teljes hiteldíjmutatót, a szerződéssel kapcsolatos költségeket, kamatokat, azon feltételeknek és körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható, a törlesztőrészek számát, összegét, a törlesztési időpontokat, a szükséges biztosítékok meghatározását.
- [15] Az 1996 évi CXII. törvény 210. § (1) bekezdésének megfelelően írásban megkötött kölcsönszerződés tartalmi elemei megfeleltek a Legfelsőbb Bíróság XXV. számú Polgári Elvi Döntésében meghatározott általános, valamint a 1996. évi CXII. törvény 210. § (2) bekezdésében és 213. § (1) bekezdésében meghatározott különös tartalmi követelményeknek, ezáltal az 1959. évi IV. törvény 217. § (1) bekezdése és az 1996. évi CXII. törvény. 213. § (1) bekezdése szerinti, az alakiság megsértéséből eredő semmisség sem állt fenn.
- [16] A vételi jogot alapító szerződés érvénytelensége iránti keresetet körében megállapította, hogy a kikötött vételi jog a szerződéskötéstől számított öt év elteltével, azaz 2012-ben megszűnt. A felperes a gépjármű törzskönyvét megkapta. A jogvédelmi szükséghelyzet hiányában ezért a bíróság a vételi jog kikötését tartalmazó általános szerződési feltétel tisztességtelen voltának megállapítására irányuló keresetet elutasította.
- [17] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte azzal, hogy a másodfokú bíróság az érvénytelenség kérdésében hozzon közbenső ítéletet, és az érvénytelenség orvoslása körében az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra. A másodfokú eljárásban kifogásolta, hogy az ítéltábla a fellebbezést a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (Veir) 29. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálja el, mert ez a jogszabály az Alaptörvény XXVIII. cikkébe ütközik, nem biztosítja a nyilvános tárgyaláshoz fűződő jogát.
- [18] A fellebbezés kiegészített indokolása szerint az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az okirat tartalma megegyezik a felek szerződésének tartalmával, az okirat megszületése előtt semmilyen konszenzus nem létezett a felek között. Fenntartotta azt az álláspontját is, hogy a megállapodás nincs írásba foglalva, így a kölcsönszerződés érvénytelen.

- [19] Kifogásolta, hogy az ítélet indokolása nem illeszkedik a perben előterjesztett érvelésére, a rendelkezésre álló okiratokkal. A felperesvéleménye szerint az Európai Unió Bírósága döntéseinek mellőzésével logikátlan és önkényes, az érvelését tudatosan figyelmen kívül hagyó döntést hozott az elsőfokú bíróság. Hivatkozott a C-260/18. számú ítélet 4. pontjára, mely szerint ellentétes a 93/13. irányelv 6. cikk (1) bekezdésével a szerződésben szereplő tisztességtelen feltétel fenntartása, amennyiben annak elhagyása a szerződés érvénytelenségének megállapításához vezetne, és amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy az érvénytelenség megállapítása kedvezőtlen hatásokkal járna a fogyasztóra nézve, ha a fogyasztó e feltételek fenntartásához nem járult hozzá. A DH törvényekkel módosított ÁSZF tartalomnak a szerződésből való elhagyása esetén a szerződés egészében semmis. Ez az érvénytelenség nem ellentétes a fogyasztó érdekével. A fogyasztó számára a DH törvények megoldásai jelentenek súlyos hátrányt, aminek fenntartásához nem adja a hozzájárulását, „esze ágában sincs elfogadni a DH törvények által ajánlott megoldást”. A fogyasztót a tagállami jogalkotó által meghozott anyagi jogi normával szemben is megilleti az a jog, mely a teljes szerződés semmisségéhez kötődik, akár csak a semmis feltételek elhagyásához választása szerint.
- [20] Utalt arra, hogy a C-483/16 és a C-118/17. számú ítélet szerint is annak van jelentősége, hogy a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé tegye annak a jogi és ténybeli helyzetnek a helyreállítását, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna. Az EUB döntés egyértelműsítette, a tagállamnak az a rendelkezése, mely kizárja a DH törvényektől eltérő jogérvényesítés lehetőségét, csak akkor nem ellentétes az irányelvvel, ha nem zárja ki annak lehetőségét, ha a fogyasztó bármilyen úton is, de abba a jogi helyzetbe kerülhessen, mely a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyásával áll elő. Ezt támasztja alá a C-51/17. számú ítélet is. Fogyasztóként akarata és érdeke az, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazásának semmissége kapcsán a DH törvény 3.§ (2) bekezdése szerinti diszpozitív megoldás ne rontson a helyzeten. A szerződéskötéskor alkalmazott vételi árfolyam semmis, tisztességtelen, kiesik a szerződésből, a maradék tartalmat kell megítélni 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés e) pontja alapján. Ha az iratban nincs benne a forint törlesztőrészlet, akkor a szerződés ebből az okból semmis.
- [21] A fellebbezésben foglaltak szerint a 34/2014. (XI. 14.) AB határozat alapján kell megítélni a jóerkölcsbe ütközés kérdését. Az alkotmánybírósági határozat [101] pontja szerint a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket. Az Alkotmánybíróság is egyetértett azzal, hogy a DH törvények a tisztességtelenséget és a jóerkölcsbe ütközést visszamenőleges hatállyal orvosolni nem képesek, így az elsőfokú bíróságnak alkalmaznia kellett volna mind a hivatkozott alkotmánybírósági határozat megállapítását, mind az ágazati jogszabályokat, amelyek álláspontja szerint a perbeli kölcsönszerződések jóerkölcsbe ütközését támasztják alá.
- [22] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.
- [23] A fellebbezés nem megalapozott.
- [24] A másodfokú bíróság elsődlegesen azt rögzíti, hogy a felperes erre vonatkozó hivatkozásaival szemben az elsőfokú bíróság a felperes szerteágazó kereseti kérelmeit rendszerezően értelmezte és körültekintően foglalta össze, kellő alapot teremtve azok elbírálásához. A felperes fellebbezésének indokolásából arra lehet következtetni, hogy a jóerkölcsbe ütközésre vonatkozó részében elbírálatlannak tartja a keresetét. Az elsőfokú bíróság indokolásában azonban kitért erre az érvénytelenségi okra is, indokolt megállapítást tett arról, hogy a perbeli szerződés miért nem ütközik jóerkölcsbe. Az elsőfokú bíróság az 1952. évi III. törvény 213.§ (1) bekezdését nem sértette meg, a keresetet maradéktalanul kimerítette, és indoklási kötelezettségének is eleget tett.

- [25] Az elsőfokú bíróság a tényállást is helyesen állapította meg, és helytálló jogi következtések levonásával helyes döntést hozott. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság indokolásával is maradéktalanul egyetértett, az abban foglaltakat megismételni nem kívánja, azt a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel egészíti ki az alábbiakkal.
- [26] Mindenekelőtt azt emeli ki, hogy a kölcsönszerződés konszenzuál-jogügylet; létrejön, ha a felek a meghatározott pénzösszeg rendelkezésre bocsátásában és visszafizetésében, ezek valamennyi feltételében megállapodnak (BH1998.443., BDT2015.3362.). Ha a kölcsönszerződés aláírását követően a hitelező fő kötelezettségének, a kölcsönösszeg folyósításának eleget tett, az adós pedig törlesztési kötelezettsége teljesítését megkezdte, úgy tipikus esetben nem lehet megalapozottan arra hivatkozni, hogy a szerződés létre sem jött; a kétnemű árfolyam alkalmazása, mint tisztességtelen szerződési feltétel pedig a szerződés érvénytelensége körében értékelhető körülmény. Ugyanakkor ezt a részleges semmisségi okot a továbbiakban: DH1. tv. 3. §-a megszüntette, így amiatt a szerződés érvénytelensége már nem vizsgálható, figyelemmel a törvény 4. §-ában foglaltakra, illetve az azt követő elszámolásra. (BH2018.230.).
- [27] A felperesnek azt a hivatkozását, hogy az alperessel ténylegesen az írásba foglalt szerződéstől eltérő tartalommal állapodott meg, a perben semmi nem támasztotta alá, annak alaptalanságát az szóban kötött megállapodások előadott tartalma és az okiratok tartalma közötti összhang hiánya is megerősítette. A felperes ugyanis nem adta elfogadható indokát annak, hogy amennyiben forintkölcsönre vonatkozó szerződéseket kívánt kötni, ebben állapodott meg a hitelezővel, miért írt alá deviza alapú kölcsönhöz kapcsolódó kockázatfeltáró nyilatkozatot és olyan kölcsönszerződést, amely fix törlesztésű deviza alapú kölcsönre vonatkozott. A deviza alapú elszámolás ténye a szerződésből, elsősorban a kölcsön lényeges feltételeként meghatározott deviza alapú jellegéből és devizaneméből egyértelműen kitűnik, mert az svájci frankban került meghatározásra. Arra ugyan helyesen hivatkozott a felperes, hogy az okirat bizonyítási eszköz, és mint ilyen, nem azonosítható a szerződés elvont jogi fogalmával, azonban az okirat tartalmazta a felek szerződési nyilatkozatát. A megkötött kölcsönszerződésből kitűnik, hogy a kölcsön deviza alapú, devizaneme CHF, mindemellett a bank az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatást is rendelkezésére bocsátotta. Egyértelmű, hogy az alperes a kölcsöntartozást CHF devizanemben tartotta nyilván.
- [28] A kölcsönszerződés IV.3. pontja azt is rögzíti, a forinttól eltérő devizanemben történő kölcsönfelvétel előre pontosan nem becsülhető devizaárfolyam és kamat kockázat tudatos felvállalását jelenti a kölcsön devizanemétől függően a kölcsön teljes, vagy adott esetben részleges futamidejére vonatkozóan. Erre tekintettel a Hitelező a jelen szerződéssel kapcsolatban az alábbi, a piac által indukált kockázatokra hívja fel az Adós figyelmét: a kölcsön futamideje alatt árfolyam elmozdulások a nemzetközi pénzpiacok és a Ft piaci helyzete változásától függően bármikor, előre meg nem becsülhető gyakorisággal, irányban és mértékben következhetnek be. Az árfolyamváltozás hatására változhat, kedvezőtlen esetben akár jelentős mértékben megnövekedhet mind a tőketartozás, mind a törlesztő részletek forintban számított összege, illetve fix törlesztésű deviza alapú kölcsön esetén a kölcsön futamideje. További kockázatot jelent változó kamatozású kölcsönkonstrukciók esetében, hogy deviza árfolyamváltozástól függetlenül, a kölcsön devizanemére irányadó nemzetközi pénzpiaci kamatok is változhatnak, és a változás akár a Ft kamatok változásával ellentétes irányú is lehet. Kedvezőtlen irányú kamatváltozás az árfolyamok változatlansága esetén önmagában is növelheti a törlesztőrészletek összegét, illetve fix törlesztésű deviza alapú kölcsön esetén a kölcsön futamidejét. Ugyanakkor az árfolyam és a kamat bármilyen irányú változása akár együttesen is bekövetkezhet, ami kedvezőtlen esetben a Ft-ban számított adósságterhek kumulatív növekedését eredményezheti.

- [29] Ha az írásba foglalt, deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti követelményeknek, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. Amennyiben az írásba foglalt szerződés kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat, úgy az a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés e) pontjának is a Kúria 1/2016. PJE határozatának 1. és 2. pontjainak megfelelően; ezzel lényegében azonos következtetésre jutott az EUB C-38/17. számú ügyben hozott ítéletében.
- [30] A per adatai alapján nem lehet arra következtetni, hogy forintkölcsön nyújtásában való szóbeli megállapodás után, minden erre vonatkozó előzetes megbeszélés nélkül rosszhiszeműen deviza alapú kölcsönszerződéseket készítettek elő és írtak alá az ezt nem észlelő a felperessel.
- [31] Az elsőfokú bíróság tehát helyesen következtetett arra, hogy az írásban kötött szerződés tartalma nem lehetett hiányos annak folytán, hogy a szóban kikötött feltételeket nem tartalmazta.
- [32] A szerződésben a deviza alapúságra, az árfolyamkockázatra vonatkozó feltételek az alperesek által sem vitatottan általános szerződési feltételek. Ebbéli minőségük az alapja a tisztességtelenségük vizsgálatának is, mivel ez az érvénytelenségi ok fogalmilag nem kötődhet egyedileg megtárgyalt feltételhez. A **2/2011. (XII. 12.) PK vélemény** 2. pontjában kifejtettek szerint vélelem szól amellet, hogy a fogyasztói szerződésben az egyoldalúan, előre meghatározott, illetve az általános szerződési feltételt a felek egyedileg nem tárgyalták meg.
- [33] A 6/2013. Polgári jogegységi határozatban kifejtettek szerint a deviza alapú kölcsönszerződés konstrukciója nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe. A bírói gyakorlat szerint jóerkölcsbe az a szerződés ütközik, amelyet ugyan a jog nem tilt, de az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege vagy azért ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, szokásokat nyilvánvalóan sérti, ezért azt az általános társadalmi megítélés egyértelműen tisztességtelennek minősíti. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésére azért került sor, mert az adós célja az volt, hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jusson kölcsönhöz. Erre csak úgy volt lehetőség, ha devizában adósodik el, ami egyben azt jelenti, hogy vállalja az árfolyamváltozás kockázatát, melynek iránya, mértéke előre nem látható, nem kiszámítható. A deviza alapú kölcsönszerződések megkötésekor ezeket a szerződéseket a társadalom az ítélkezési gyakorlat szerint sem ítélte el (BH2012/7/G4.). A szerződéskötést követően bekövetkezett, a fogyasztóra hátrányos változások visszamenőlegesen nem eredményezik a szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségét. A DH1 törvény alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezések elutasításáról szóló 34/2014. (XI. 14.) AB határozatnak a jóerkölcsbe ütközés nem tárgya, így a fellebbezésben foglaltakkal ellentétben a jóerkölcsbe ütközés kérdésének megítélése a felperes által megjelölt AB határozat alapján nem lehetséges.
- [34] A C-260/18. számú ügyben a lengyel bíró által felvetett két konkrét rendezési megoldásról foglalt állást az Európai Unió Bírósága, ami ebben a perben az alábbiak miatt nem volt alkalmazható. A döntésből kitűnik, a lengyel jogban nem szerepel az átváltási árfolyam meghatározására vonatkozó, az 1959. évi IV törvény 231. §-ának (2) bekezdésében foglalt diszpozitív szabályhoz hasonló rendelkezés, amely szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani.

A lengyel bíró ezért a lengyel jog alapján nem tudta alkalmazni a C-26/13. számú ügyben az Európai Unió Bírósága által is alkalmazhatónak ítélt lehetőséget. Ebben a perben tehát a lengyel és a magyar jog eltérő tartalma miatt nem irányadók az ítéletben az árfolyamrés és az árfolyamkockázat tisztességtelenségének orvoslása körében kifejtettek. Ez a felhívott ítélet nem tekinthető olyannak, mint amelyben a Bíróság a C-26/13. számú ügyben elfogadott megoldást elvetné, és ez által a Kúria 2/2014. PJE határozatának 3. pontjában kifejtetteket, vagy az erre épülő devizahiteles törvényekben meghatározott elszámolási mechanizmust az uniós jogba ütközőnek minősítette volna. Az Európai Unió Bírósága itt valójában azt mondta ki, hogy a nemzeti jogra tartozó kérdés, hogy a szerződés fennmaradhat-e, ha a tisztességtelen feltétel elhagyása folytán a szerződés nem teljesíthető, és nincs olyan diszpozitív vagy a felek megállapodása alapján alkalmazandó törvényi szabály, amellyel az helyettesíthető lenne. Elutasította ugyanakkor azt a lehetőséget, hogy a bíróság a szerződést ilyen esetben a szerződési jog általános elveiből, a méltányosságból és a szokásos üzleti gyakorlatból kikövetkeztethető kikötéssel egészítse ki. Az ítélet egyértelműen tisztázza azt, hogy a fogyasztót megillető többletvédelem a fogyasztó számára csak lehetőség, így a fogyasztó – a bíróságtól származó, pontos és világos tájékoztatást követően – választása szerint kérheti, hogy a bíróság hagyja figyelmen kívül a szerződési feltétel tisztességtelenségét, és a szerződés eredeti tartalma szerint bírálja el az ügyet, vagy kérheti, hogy a bíróság állapítsa meg a tisztességtelenséget, és annak további jogkövetkezményeit alkalmazza akkor is, ha az rá nézve hátrányos. Ilyen kérelem hiányában a bíróság a tisztességtelenséget hivatalból köteles figyelembe venni, és az érvénytelenség további jogkövetkezményeinek alkalmazása körében olyan megoldást alkalmazni, amely a fogyasztóra – figyelembe véve az elbíráláskori helyzetét – nem hátrányosabb, mint a szerződés változatlan tartalommal való fenntartása.

[35] Ez a döntés ezért a magyar fogyasztók számára új igényérvényesítési lehetőséget, jogilag megalapozott igényeket nem keletkeztetett; az árfolyamrés kérdését a 2/2014. PJE határozat 3. pontja és a DH2.tv. szerinti elszámolás végérvényesen elrendezte, és a felhívott EUB ítélet sem adott alapot más következtetésre.

[36] A felperes által felhívott további ítéletekben (C-51/17, C-118/17) az Európai Unió Bírósága a felperes értelmezésével szemben éppen úgy értelmezte a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 1. cikkének (2) bekezdését, hogy ezen irányelv hatálya nem terjed ki a kötelező érvényű nemzeti jogszabályi rendelkezéseket tükröző azon feltételekre, amelyek a kölcsönszerződés fogyasztóval történő megkötését követően váltak a szerződés részévé, és amelyek arra irányulnak, hogy a nemzeti bank által meghatározott árfolyamot előírva más szabályt léptessenek a szerződés valamely semmis feltétele helyébe. A 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az eljáró bíróság számára nem teszi lehetővé, hogy helyt adjon a kölcsönszerződés valamely, árfolyamrésszel kapcsolatos rendelkezésének tisztességtelen jellege miatti megsemmisítésére irányuló olyan kérelemnek, mint amilyen az alapügyben szerepel, feltéve hogy az ilyen szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna.

[37] Az árfolyamrés alkalmazásának kérdésköre ezért jelen pernek a felperes által felhívott EUB ítéletekben adott értelmezés alapján sem lehet már tárgya, figyelemmel a DH1 törvényre, és az az alapján kialakult joggyakorlatra (BDT2016.3540.), mert a törvény a hatálybalépése előtt megkötött fogyasztói kölcsönszerződések tartalmát az árfolyamrés tekintetében megváltoztatta, melynek jogalakító hatásaként a felek közti kötelelem a jogszabály erejénél fogva módosult. A DH törvényekben előírt elszámolással a felperes éppen olyan ténybeli és jogi helyzetbe került, mintha az árfolyamrés alkalmazását előíró, tisztességtelenné minősülő feltétel alkalmazása nélkül kötött volna szerződést. A jogalkotó az árfolyamrés kikötése

esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket a bírói út mellőzésével jogszabályban rendezte, és rendelkezett a semmis kikötés alapján teljesített fizetések elszámolásáról is, így az árfolyamrés semmisségére alapítva bíróság előtt, peres eljárásban a fogyasztói kölcsönszerződés kötelezettje jogot nem érvényesíthet.

- [38] A másodfokú bíróság alaptalannak találta a felperes eljárási kifogását is az alábbiak miatt. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 2. § (2) bekezdése előírja, hogy a bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítsák a jogszabályok érvényesülését. Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása - a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)-(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével - felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható. A XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog – melyhez a nyilvános tárgyalás garanciája is tartozik – korlátozása, a Veir 29. § (2) bekezdése alapján a fellebbezés tárgyaláson kívül elbírálása nem kifogásolható alappal. Ez a jog az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikke szerinti joggal analóg, így az ún. „ekvivalencia szabály” értelmében az EJEB gyakorlatának megfelelően kell értelmezni. A 6. cikk 1. bekezdése felsorolja, hogy milyen esetekben lehet kizárni a tárgyalásról a nyilvánosságot. A közegészség védelme nem tartozik ezek közé, az Egyezmény 15. cikke alapján azonban szükséghelyzetben el lehet térni a 6. cikk követelményeitől. A nyilvános tárgyaláshoz való jog fontos demokratikus érték, mert védi a feleket a zárt falak között történő ítélezéssel szemben, és támogatja a bíróságokkal szembeni közbizalmat az igazságszolgáltatás működésének átláthatóvá tételével. Nyomósabb társadalmi érdek fűződik azonban a tömeges megbetegedések elkerüléséhez és a járvány megfékezéséhez, mint a fenti megfontolásokhoz. Az ítéletek nyilvános kihirdetéséhez való – Alaptörvényben nem nevesített, ám az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésében szereplő – jogot pedig még csak korlátozni sem kell, az ítéletek nyilvánossá tétele ugyanis az EJEB gyakorlata értelmében nemcsak kihirdetéssel valósítható meg, hanem más módon így a tárgyaláson kívül meghozott ítéletek anonimizált közzétételével is.
- [39] Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi III. törvény 253.§ (2) bekezdése alapján, a Veir 29. § (2) bekezdés alapján tárgyaláson kívül eljárva helybenhagyta.
- [40] Az eredménytelenül fellebbező felperest az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte fellebbezési eljárási költség megfizetésére. E címen a másodfokú bíróság az alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, valamint 4/A.§-a alapján határozta meg. A pereszes felperes viseli a saját másodfokú költségeit.
- [41] A felperes fellebbezéssel teljesíteni kért keresete – amely megfogalmazása szerint a kölcsönszerződés egyes rendelkezései tisztességtelensége miatti érvénytelenségének megállapítására, valamint az érvénytelenség alkalmazni kért jogkövetkezményéből fakadó marasztalásra irányuló részből tevődött össze – ténylegesen nem jelentett sem valódi, sem látszólagos keresethalmazatot. A felperes által előterjesztett érvénytelenségi keresetet tisztán marasztalási jellegű, a kért megállapítások – amelyek az érvényesített jog fennállásának kimondásával szükségszerű velejárói a kért marasztalásnak – a marasztalásra irányuló kereset jogcímét jelentik csupán. Ebből következően a pertárgyérték meghatározásánál a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 24. § (1) bekezdése alapján kizárólag a marasztalásra irányuló követelés összege vehető figyelembe, ami ebben az ügyben 637.691 Ft volt.
- [42] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 80.§ (1) bekezdés i) pontja értelmében a megfizetett illeték – hivatalból, vagy külön kérelemre történő –

visszatérítésének van helye azon bírósági eljárásokban, ahol mérsékelt összegű illeték fizetendő, ám az illetéket megfizették, vagy nagyobb összegben fizették meg. Az ítélet elleni fellebbezés tárgyának értéke – 637.691 forint – után 51.000 forint a fizetendő illeték. Tekintettel azonban arra, hogy a felperes átutalással ennél több, 190.400 forint illetéket rótt le, a másodfokú bíróság megállapította a visszatérítendő illeték összegét 139.400 forintban. Az Itv.81.§ (2) bekezdése alapján az erre vonatkozó határozatot az elsőfokú bíróság útján küldi meg a felperes lakóhelye szerint illetékes állami adóhatósághoz.

Pécs, 2020. május 20.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró